

БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

доц. Старченко Л.В., студент Лисянська Я.Ю.

До недавнього часу для більшості суб'єктів господарювання процеси банкрутства були мало відомі. Лише в період реформування економіки (після ліквідації планового розподілу використання грошових ресурсів) відчутними стали такі економічні явища як нерентабельність, неплатоспроможність підприємств. Характерними ознаками фінансової кризи підприємства є скорочення попиту на його продукцію, і, як наслідок, зниження обсягів виробництва; зростання заборгованості постачальникам, держбюджету та банкам; заборгованість з виплати заробітної плати працівникам. До недавнього часу кількість таких підприємств в економіці України неухильно зростала. Тенденції банкрутства поширюються навіть на такі галузі економіки, як сільське господарство (де вже впродовж багатьох років в глибокій фінансовій кризі перебуває понад 85% господарюючих суб'єктів, які закінчують свою діяльність щорічно із збитками) та промисловість (збитковим є кожне друге підприємство).

За своєю суттю інституція банкрутств є одним із способів відбору (селекції) суб'єктів господарювання. У ринковій економіці банкрутство підприємств — нормальне явище. В Україні спостерігається стійка тенденція до збільшення кількості порушених справ про банкрутство. Щоправда, лише 35-45% підприємств, на які подано позови, оголошуються банкрутами. Близько 10-15% всіх поданих позовів стосуються підприємств з державною формою власності.

Підставою для порушення справи про банкрутство підприємства є письмова заява будь-кого з кредиторів боржника, органів державної податкової служби або контрольно-ревізійної служби до арбітражного суду. Арбітражний суд визнає боржника банкрутом за відсутності пропозицій щодо проведення санації або незгоди кредиторів з її умовами. Далі долю підприємства також вирішує ліквідаційна комісія. На жаль, для України характерною є ситуація, коли ліквідаційна комісія складається з представників банків-кредиторів та податкових адміністрацій. Вони, як правило, абсолютно не зацікавлені у «збереженні» підприємства-боржника, і їх діяльність спрямована на продаж найліквіднішої частини майна — того, на чому базується вся діяльність підприємства. Кошти, виручені від продажу майна банкрута, спрямовуються на задоволення претензій кредиторів.

Розробка проєкту фінансового оздоровлення здійснюється фінансовими та контролінговими службами підприємства, яке перебуває у фінансовій кризі, представниками потенційного санатора, незалежними аудиторськими

та консалтинговими фірмами. Проект санації складається зі вступу та двох розділів. У вступі відображаються: фактичний фінансовий стан підприємства, рівень заборгованості, коефіцієнти платоспроможності, ліквідності; аналіз причин кризової ситуації; характеристика ринків збуту продукції; кадровий потенціал та інші вихідні параметри. Формулюються стратегічні цілі санації і стислий прогноз результатів проведення фінансового оздоровлення підприємства.

Перший розділ містить конкретний план фінансового оздоровлення, складовими частинами якого є:

а) план маркетингу та оцінка ринків збуту продукції. Тут визначають ринкові фактори, які впливають на збут продукції та місткість ринку; мотивацію споживачів; ступінь еластичності попиту та рівень платоспроможного попиту на продукцію підприємства; умови збуту; галузеві ризики; ситуацію на суміжних товарних ринках. Крім того, дається перелік можливих конкурентів. Дається оцінка діяльності підприємства з погляду антимонопольного законодавства.

б) план виробництва та капіталовкладень, який містить дані про використання обладнання, його знос, витрати, пов'язані з відновленням, можливості оренди чи лізингу. Також характеризується виробничий процес. Слід вказати, яке саме обладнання, технічну документацію, технологію, «доу-хау», у кого, на яких умовах та в який термін потрібно придбати, суму витрат на придбання;

в) організаційний план, що в ньому відображають організаційну структуру підприємства, можливості реструктуризації, аналізують управлінський та кадровий склад, фактичну кількість працівників та пропозиції щодо її зменшення, можливості злиття, присднання чи розукрупнення з урахуванням вимог антимонопольного законодавства;

г) фінансовий план, в якому треба подати прогноз обсягів випуску та реалізації продукції, баланс грошових надходжень та витрат, зведений баланс активів і пасивів, аналіз шляхів досягнення беззбитковості підприємства, оцінку потреб в інвестиціях, форми та джерела мобілізації фінансових ресурсів, графіки освоєння, окупності та повернення фінансових ресурсів.

У другому розділі проекту санації деталізують очікувані результати виконання проекту, дають оцінку ефективності запропонованої форми оздоровлення, а також прогнозують можливий ризик та збитки.

Розорення підприємства завжди є трагедією і для його керівництва, і для тих, хто вклав у нього кошти, і для тих, хто на ньому працює. Механізм банкрутства покликаний пом'якшити негативні наслідки провалу для всіх, зводячи їх до мінімуму.